

POZĪCIJA

Apstiprināts LSA Domes sēdē
30.01.2016

30.01.2016.

Rīgā

Nr. 2016/NP1

Par augstākās izglītības pieejamību cilvēkiem ar invaliditāti

ORGANIZĀCIJA

Latvijas Studentu apvienība (turpmāk — LSA) pārstāv Latvijas studējošo intereses nacionālā un starptautiskā līmenī. Saskaņā ar Augstskolu likumu apvienības biedri ir visu Latvijas augstskolu studējošo pašpārvaldes. LSA pauž demokrātiskā procedūrā formulētu, reprezentatīvu Latvijas studējošo viedokli.

SITUĀCIJA

Latvijas Republikas Satversmes 112. punkts nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz izglītību. Augstskolu likuma 45. panta 1. daļa nosaka, ka tiesības studēt augstskolā vai koledžā ir katram Latvijas pilsonim un Latvijas nepilsonim, kā arī ārzemniekam. Šobrīd Latvijā šīs tiesības tiek ievērotas, bet problēmas sagādā tas, ka, lai studētu un iegūtu augstāko izglītību, studējošajiem ar invaliditāti jāsasaskaras ar virkni problēmām. Šī iemesla dēļ daļa no cilvēkiem ar invaliditāti, kam ir atbilstoša iepriekšējā izglītība, neuzsāk vai arī pārtrauc studijas augstākās izglītības programmās.

Studiju vide (cilvēkresursi (studenti, mācībspēki un pārējie iestādes darbinieki), mentālie apstākļi (savstarpējās attiecības) un fiziskā vide (augstākās izglītības iestādes un tai pakļauto telpas, to iekārtojums un studiju metodiskais nodrošinājums)) nav piemērota cilvēkiem ar invaliditāti, lai tie pilnvērtīgi spētu iesaistīties studiju procesā, kas notiek jebkurā augstākās izglītības iestādē.

Personu ar invaliditāti skaitam ir tendence pieaugt un arvien aktuālāks jautājums Latvijā ir cilvēku ar invaliditāti integrēšana sociālajā vidē, lai atbilstoši Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām (turpmāk — Konvencija) noteiktajam, nodrošinātu uz cilvēktiesībās balstītu sociālo modeli, kas ietver iekļaujošas izglītības principu

īstenošanu visos izglītības posmos, tai skaitā augstākajā izglītībā.

NOSTĀJA

LSA pauž nostāju, ka nepieciešams pārskatīt un veikt izmaiņas Invaliditātes likumā un Ministru kabineta 2012. gada 9. oktobra noteikumos Nr. 695 "Kārtība, kādā piešķir un finansē asistenta pakalpojumu izglītības iestādē", kā arī valsts politikai jābūt vērstai, lai nodrošinātu Konvencijā minētās tiesības cilvēkiem ar invaliditāti, sekmējot toleranci sabiedrībā pret atstumtības riskam pakļautajiem.

Augstākajai izglītībai jāatbilst iekļaujošas izglītības principiem un par to, galvenokārt, ir atbildīgi gan valsts politikas veidotāji, gan augstākās izglītības iestāžu, neatkarīgi no to dibināšanas, finansēšanas kārtības vai specializācijas, vadītāji, gan arī paši studējošie.

1. Studējošajiem ar invaliditāti no valsts budžeta līdzekļiem augstākās izglītības iestādēs jānodrošina konsultanta pieejamību, kas sniegtu informāciju un atbalstu studijās un zinātniskajā darbībā, nodrošinot pēc nepieciešamības gan individuāla studiju plāna sastādīšanu, gan atbalstu citos ar studijām saistītos akadēmiskos, sociālos un psiholoģiskos problēmjaucējumos.

2. Studējošajiem ar invaliditāti jāpiešķir tiesības saņemt no valsts budžeta apmaksātu asistenta pakalpojumu:

- a) pārvietošanās atbalstam un pašaprūpes veikšanai;
- b) saziņai ar mācībspēkiem un citiem augstākās izglītības iestādes darbiniekiem;
- c) studiju procesā un zinātniskajā darbībā nepieciešamo materiālu sagatavošanas (pielāgošanas) darbam;
- d) studijām un zinātniskās darbības veikšanai nepieciešamo piederumu un darba vides sakārtošanai, kas nepieciešams, lai studējošais veiksmīgi spētu iekļauties studiju procesā;

e) saskarsmei ar citiem studiju, zinātniskās darbības un ārpusstudiju procesos, kas tiek organizēti no augstākās izglītības iestādes puses, lai studējošā sasniegumu paaugstināšanos un adaptēšanos izglītības iestādes vidē.

3. Augstākās izglītības darbiniekiem jāveicina izpratne un profesionālās kompetences pilnveide darbam ar cilvēkiem, kam piešķirta invaliditāte.

4. Studiju procesu un zinātnisko darbību jādiferencē atbilstoši katra studējošā ar invaliditāti vajadzībām, izvērtējot tā mācīšanās spējas, veselības stāvokli un nosakot individuālu studiju programmas apguves plānu, ja tas nepieciešams, un to, kādas mācīšanas un mācīšanās

metodes, studiju materiālus un aprīkojumu jāizmanto studiju procesā un augstākās izglītības iestādes ārpusstudiju pasākumos, nodrošinot vienlīdzīgu un pietiekamu materiāltehnisko nodrošinājumu visiem studējošajiem. Studiju procesa un zinātniskā darbība diferencēšana nedrīkst kļūt par privilēģiju, tai jākalpo, lai īstenotu iekļaujošas augstākās izglītības principus studiju procesā.

5. Augstākās izglītības iestādēs jānodrošina, lai studiju procesā un zinātniskās darbībā izmantotās informācijas un komunikācijas tehnoloģijas būtu piemērotas studējošajiem ar invaliditāti, tādejādi nodrošinot ikvienam vienlīdzīgu iespēju ērti piekļūt un izmantot nepieciešamos materiālus. Tik pat nozīmīgi ir nodrošināt pielāgotu elektronisko vidi, kurā pieejama informācija par augstāko izglītību.

6. Augstākās izglītības iestāžu, tai skaitā tai pakļaujošo ēku, infrastruktūrai jāatbilst universiālā dizaina principiem, ietverot drošas un humānas vides nodrošināšanu, kurā komfortabli jūtas ikviens. Ēku infrastruktūrai jābūt modernai un pielāgotai cilvēku ar invaliditāti vajadzībām.

REZULTĀTS

Valsts politika ir vērsta uz iekļaujošas augstākās izglītības sistēmas nodrošināšanu un Konvencijas izpildi.

Augstākā izglītība ir iekļaujoša, kurā tiek nodrošinātas atbilstošas visu studējošo daudzveidīgās vajadzības, palielinot ikviena studējošā līdzdalības iespējas gan studiju procesā, gan zinātniskajā darbībā, gan ikdienas dzīvē, kas norisinās augstākās izglītības iestādē un tai pakļaujošajās ēkās, tādejādi samazinot un izslēdzot segregāciju un diskrimināciju attiecībā uz cilvēkiem ar invaliditāti

Prezidents

I. Grigorjeva